

נעצרים], **לא קשיא**.

והיות וכך, שצריכים אותה, למה לא חייבו חכמים להזכירה? (119)

ומבארת הגמרא: אמנם רוח שאינה מצויה נצרכת כדי לזרות את הגורן, אבל אין היא הכרחית אף לענין זה, כי **אפשר** להפריד את הגרעינים מהפסולת **בנפשותא** [על ידי נפה]. והיות ואין היא מוכרחת לצורך קיום האדם, לא חייבו להזכירה.

תנא [שנינו בברייתא]: **העבים והרוחות, שניות למטר** הן. כלומר, הם מועילים כל כך, כמעט כמו המטר עצמו. ולשון "שניות" הוא לשון חשיבות ומעלה, כמו "משנה למלך", שהוא השני בחשיבות ובדרגה אחרי המלך.

שואלת הגמרא: **היכי דמי?** באיזה עבים ורוחות מדובר, שהם מועילים כל כך?

כי **הא**, מה ששנינו שאין הרוחות נעצרות, היינו **ברוח מצויה**. הרוח הרגילה שמצויה תמיד. שרוח כזו אכן אינה נעצרת לעולם.

ואילו **הא**, מה שאמר רב יוסף שהרוחות נעצרות, היינו **ברוח חזקה, שאינה מצויה** תדיך (118).

ומכל מקום, אף שרוח שאינה מצויה נעצרת, לא חייבו חכמים להזכיר את הרוחות, שהרי העולם יכול להתקיים ברוח מצויה בלבד.

ומקשה הגמרא: הרי **רוח שאינה מצויה חזיא לבי דרי** [ראויה לגורן]! כלומר, הרי צריכים אותה כדי לזרות את התבואה שבגורן, להפריד בין גרעיני החיטה לקש ולמוץ שבה!

היה אפשר לומר כך! עיין שם. והשפת אמת כתב, שבאמת עבים — ענין אחד הם. אלא שיש מהם קודם מטר, ויש לאחר המטר. ומכל מקום, ענין הגבורה של העבים — אינו נעצר. מה שאין כן גבי רוחות, שברוח שאינה מצויה ודאי יש יותר גבורה מאשר ברוח מצויה, לכן שייך להזכיר משום אותן רוחות לבד.

118. כך פירש רש"י. ועיין ברבינו גרשום שכתב, שרוח בביאור תירוץ הגמרא, שרוח שאינה מצויה — אין בה משום ברכה.

119. כך פירש רש"י. והקשה הרש"ש, הרי טל של ברכה, ודאי נצרך הוא, ובכל זאת לא חייבו חכמים להזכירו, אף שהוא נעצר. אלא על כרחך צריך לומר, שחיוב ההזכרה הוא רק בדבר

הגמרא, נאמר גם שם כיון דאין כולם נעצרים, לא חייבו להזכיר.

אמנם התוספות פירשו "הא בחרפי" היינו שאותם שנעצרים — בחרפי, כלומר בפירות המתבכרות. אבל באפלי, דהיינו בפירות המאוחרות — אין נעצרים. ולפירושם מובן, כי לשיטתם "חרפי" ו"אפלי" מדובר על הפירות והיינו, שאף שהעבים אינם מועילים לפירות הבכירות, כיון שאין נעצרים לגבי המאוחרות — לא חייבו להזכיר, שהרי העולם יכול להתקיים בפירות המוקדמים לבד. אבל לגבי רוחות סברה הגמרא, שאין אפשרות לזרות את התבואה בלי רוח שאינו מצויה, ואם כן אין העולם יכול להתקיים בלי רוח זו, ולמה לא חייבו להזכיר? ומתרצת הגמרא: אפשר בנפשותא. אבל לפי רש"י, שכתב, שהטעם שלא חייבו להזכיר הוא משום שאין כולם נעצרים, הרי גם גבי רוחות